

Engel tanımadılar

Engelliler Haftası'nda Beyoğlu'nda ikamet eden 20 özel gereksinimli bireyden oluşan tiyatro grubu ilk tiyatro oyununu sahnelledi. Engellsiz Tiyatro Projesi kapsamında hazırlanan "Ali Baba ve Kırk Haramiler" tarihli Ses Tiyatrosu'nda izleyicileri buluştu. ● KÜLTÜR SANAT SERVİSİ

Bond seçmeleri resmen başladı

Yeni Bond için seçmelerin resmi olarak başladı açıklandı. Amazon MGM Studios, Nina Gold'u bir sonraki 007'yi bulmakla görevlendirdi. Bir sonraki James Bond filmi, Denis Villeneuve tarafından yönetilecek. ● KÜLTÜR SANAT SERVİSİ

Kırmızı halı da YAŞLANIR

79. Cannes Film Festivali'nin üçüncü gününde yarışmanın ağır topu, İranlı Asghar Farhadi'nin "Paralel Hikâyeler" filmiydi. Parisli yazar Sylvie'nin (Isabelle Huppert), yeni romanı için dikizlediği karşı apartmandaki Pierre, (Vincent Cassel) kadının zihninde hem yeni romanının hem de bastırılmış arzularının merkezine oturuyordu. Cassel'in 1995'teki Nefret'te (La Haine) canlandırdığı öfkeli banliyö genciyle bugün yorgun, sertleşmiş yüzü arasındaki mesafeyi, Cannes'ın acımasız aynasında çıplak gözle okudum. Demi Moore'i gibi Cassel'de de yılların izi belirgindi. Kırmızı halı, zamanın geçiciliğini ve anın kıymetini bilmeyi sessizce öğütüyordu.

Polonyalı yönetmen Pawel Pawlikowski'nin "Anavatan" filmi, Alman edebiyatının süperstarı Thomas Mann'ın Nazi sürgünü sonrası Almanya'ya dönüşünü anlatıyor. Senaryo güçlü, diğer filmlere göre avantajlı... Arkasında kapı gibi siyasi tarih var. Jane Schoenbrun'un "Kamp Miasma'da Ergenlik, Cinsellik ve Ölüm" filmi, 1980'lerin bıçaklı kamp korkusu estetiğinin bir canlandırmasıydı. Bana hiç hitap etmedi ama dün en çok bu film konuşuldu.

Akşamüstü Cannes'a 15 dakika mesafedeki Antibes, festivalin uzantısı gibi çalıştı. Burada Picasso'nun içinde çalıştığı Grimaldi Şatosu dururken; Fitzgerald'ın "Geceler Güzeldir" romanına hayat veren efsanevi Hôtel du Cap-Eden-Roc'daki kapalı davetler, festivalin asıl sosyal trafiğinin bu görünmeyen Riviera koridorunda aktığını gösteriyordu. Fitzgerald, "Muhteşem Gatsby"yi de bu bölgedeki yaşamdan ilhamla yazdı.

Doç. Dr. Efe Sivış

Cannes

Vincent Cassel

Naraş Baptista

Milliyet

Engel tanmadılar

Engeliler Haftası'nda Beyoğlu'nda ikamet eden 20 özel gereksinimli bireyden oluşan tiyatro grubu ilk tiyatro oyununu sahnelledi. İngilizce Tiyatro Projesi kapsamında hazırlanan "Ali Baba ve Krik Haramiler" tarihî Ses Tiyatrosu'nda "Zeynep"ye buluştu.

● KÜLTÜR SANAT SERVİSİ

Bond seçmeleri resmen başladı

Yeni Bond için seçmelerin resmi olarak başladığı açıklandı. Amazon MGM Studios, Nina Gold'u bir sonraki 007'yü bulmakla görevlendirdi. Bir sonraki James Bond filmi, Denis Villeneuve tarafından yönetilecek.

Türk mahallesi

Mahalle, bir zamanlar yalnızca yaşamın bir yer değil; birlikte yaşamın kurallarını belirleyen, güvenliği sağlayan ve toplumsal ilişkileri şekillendiren bir dünyaydı. Bugün bu dünyanın izleri silinirken yerine geçen yeni yaşam biçimlerinin neyi koruyup neyi kaybettiğini yeniden düşünmek gerekiyor...

"Mahalle" sözcüğü, "Mahal" kelimesiyle "Mahalle" anlamına gelen "Mahal" kelimesinden türemiştir. Türkçe bir kelime değildir. Şehir, kasaba ve büyük köyleri çeşitli isimlerle birbirinden ayıran; istari yönden muhtarlığa bağlı bölümlerin her biri için kullanılan bir terimdir. Günümüzde bu şekilde uygulanan idari teşkilatın geçmişte 1829 yılına kadar uzanır. 18 Haziran 1826 tarihinde Yeniçerilerin kaldırılmasına takiben, yerleşim birimlerindeki güvenliği sağlamak ve devletin uygulamaya koyduğu kararları halka iletmek amacıyla muhtarlık teşkilatı kurulmuştur. Bu tarihten itibaren mahallelerin ihtiyaçları büyük ölçüde mahalle imamları tarafından yerine getirilmekteydi.

Osmanlı şehrinde mahalle ve imamlık kurumu

Osmanlı şehri örgütlenmesi içinde mahallelerin özel konumu, mahalle imamlığının önemli bir vazife olarak öne çıkması. Mahalle, merkezde yer alan ve çoğunlukla bir mesit etrafında gelişen bir yapıdır; mesitçe daha sonra ki dönemlerde minber ilavesiyle mahalle camileri ortaya çıkar. Eski İstanbul'da her mahallelerin bir mesit görevinde teşkil ettiği görülmektedir. Bir mahallede birden fazla mesit veya camii bulunabileceğinden, mesitlerin sayısı mahalle sayısını belirler. Bu tür fazla mesit ve camiler "Mottafesiz" kavramıyla belirtilmektedir. Nitekim XVI. yüzyılda Edirne'de 134 mahalleye karşılık 168 mesit ve camii bulunmaktadı. Mahalle imamlarının vazifeleri çeşitlikti ve eder. Tanzimat dönemine kadar mahalle imamları, devlet temsil eden ve mahallelerin önde gelen sorumlularıydı. Vazifelerinin ifas sırasında kadılar tarafından teftiş edilmiş; mahalle sakinlerinin şikâyetleri görevden alınmalarına, hatta cezalandırılmalarına sebep olabildi.

Mahallelerin düzeninin sağlanması, güvenliği temini, işleri için yerlerin tespiti, ahşak ağaçları saklamakla görevli kişilerle belirlenerek mahallelerin uzlaşmalarını ve mahalle halinin istemi için yapılan ve mahalle imamlarının yerine getirmesi imamlar tarafından denetlenirdi. Bunun yanı sıra her imam, mahalledeki hane sayısını, bu hanelerdeki kimselerin yaşadığını, mahalleye gelen yabancıları ve yeni taşınanları tespit edip, kaydederek görevliydi. Ölüm ve defin işlemleri, doğum kayıtları ve nikah akdi gibi işlemler de imamlar tarafından yürütülürdü. Belediyeye hizmetleri kapsayarak mahallelerin temizliği, yangına karşı evlerdeki ocakların söndürülmesi ve bacaların bakımı gibi işler de imamların görevleri arasındaydı. Mahalle imamları, resmi kuruluşlar ile harifonun resmi belgelerine imza ve mühür sahibi kişiler arasındaydı. Tanzimat öncesinde imamların vazifelerinin yalnızca dini işlerle sınırlı olması; aksine mahallelerin yönetimine ilişkin görevlerin daha ağırlıklı olduğu anlaşılabilir.

Merkezleşme süreci ve mahallelerin zayıflaması

3 Kasım 1839 tarihinde Resid Paşa'nın ilan ettiği "Gülhane Fermanı" sonrasında devlet, daha önce mahalle ölçeğinde imamlar tarafından ifa edilen bu görevleri merkezî idarenin bir azaletisi haline getirmek amacıyla hukuki, kültürel, siyasi ve sosyal değişimlere cevap vermek üzere yeniden düzenleme kabasına girer. Gerek hukuki ve siyasi düzenleme gerekse özellikle yangın bölgelemlerinin birbiriyle ilişkili sokaklar halinde yeniden düzenlenmesi düşüncesi, mahallelerin bölünmesine ve birbirine karışmasına yol açar. 18 Haziran 1826 tarihinden itibaren ortaya çıkan belirsizlik, ilk kez 1864 yılında yürürlüğe giren bir düzenleme ile yasal çerçevede netleştirilmeye çalışıldı. 1876 yılında yürürlüğe giren "İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi" ile muhtarın görevleri daha ayrıntılı ve net bir şekilde tanımlandı.

M. Sinan Genim

Hukuki zemin ve birlikte yaşama meselesi

Eski mahalle anlayışı, içinde herkesin istediği mahallelere yerleşmesi mümkün değildir. Mahalle, yerleşim alanıdır. Mahalle, yerleşim alanıdır. Mahalle, yerleşim alanıdır. Mahalle, yerleşim alanıdır.

Barınmasından imamlar sorumlu tutulurdu. Bölgeyi bir denetimin mekanizması olarak düşünürler. Mahalle, yerleşim alanıdır. Mahalle, yerleşim alanıdır. Mahalle, yerleşim alanıdır.

1913 tarihli "İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanunu" ile mahalle muhtarları ve idare heyetleri kaldırıldı; ancak bu yapılar 1933 yılında kaldırılan varlıklarını sürdürdü. Bu aradaki boşluk, mahalle anlayışını büyük ölçüde zayıflattı. Diğer taraftan yerleşim alanlarının yenilenmesi ve büyümesi hızla devam etmekteydi. Bundan dolayı, yeni yapılaşma belediyelerin eline geçirdi. Geleneksel komşuluk ilişkilerinin yerini çözümler, merkezî idarenin hazırladığı imar planları aldı. Komşuluk ilişkileri içinde yapılaşma mümkün olmayan bazı yapıların kanunen yapılabilir hale gelmesi mahalle anlayışını büyük ölçüde zedelemesine yol açar.

Modern planlama anlayışının ilk izleri

İstanbul örneği göz önüne alındığında, Helmut von Moltke'nin 1839 yılında İstanbul'un utam problemini

Yangınlar, planlama ve kentsel dönüşüm

XIX. yüzyıl ikinci yarısından itibaren Suriçi bölgesinde, büyük yangınlar son-

Sefranbolu

rasında ortaya çıkan boşluklar yeni bir anlayışa ikâne açar. Bundan böyle mümkün olduğunca çıkmaz sokak oluşumuna izin verilmeye. Cadde ve sokakların birbirini dik kestiği, genellikle "hippodamos planı" olarak adlandırılan zigzag benzeri bir yerleşim düzeni tercih edilir. Bu radikal yaklaşım, şehrin yerleşim düzeni ile mahalle anlayışının büyük ölçüde değişmesine yol açar.

Batı planlaması ve yerel coğrafya çelişkisi

Örneğin, Atikali ve Altımermer mahallelerinin 1880 ile 1960 yıllarında yerleşim düzenleri arasında belirgin bir anlayış farkı olduğu görülmektedir. Yerleşim düzenindeki bu radikal değişiklik, mahalle anlayışını zedeleyen en önemli faktörlerden biridir. Tek ve en fazla üç katlı olan geleneksel yapı anlayış zamanla yerini çok katlı apartmanlara bırakmaya başlar. Diğer yandan, Moltke'nin önerdiği dik olma üzere heman hemen tüm imar planları, çok sayıda tepe ve vadiden oluşan Suriçi'nin topografik yapısını büyük ölçüde göz ardı eden düzenlemelerdir.

Batı şehirlerinin büyük bir bölümü düz arazilerde kurulur; bu nedenle düz çizgi hâlinde yollar yapmak mümkündür. Hâlbuki geleneksel yerleşim alanlarımız, yamaçlarda, tepe ile vadi arasındaki bölgelerde, tabiatı uyumlu ve tarım alanlarını koruyacak biçimde gelişmiştir. Geleneksel sınıraza yerleşim planı anlayışın mevcut dünya uygulamaları, pek çok salıncak beraberinde getirmiş; bu yaklaşım, gelişen ve yeni teknik alanlarına ihtiyaç duyan şehirlerimizde ovalarda ve tarım alanlarında büyümeye yol açmıştır. Şehir yerleşimlerinde meydana gelen bu radikal değişim, önce komşuluk ilişkilerini zedelemiş, ardından mahalle anlayışının ortadan kalkmasına neden olmuştur.

Ahlak, eğitim ve yaşam biçimi üzerine

Bir dönem kendi yerleşim düzenlerini ve yapı anlayışını komşuluk ilişkileriyle birlikte gerçekleştiren mahalle sakinleri, aynı zamanda belirli ölçüde kendi güvenliklerini sağlamakta; ortak kullandıkları yapı ve yer yollarının bakımını, hane ve çevre temizliğini kendileri üstlenmekteydiler. Bugün benzer bir anlayışın ve hukukî altyapının sızdırıldığı görülmektedir. Müşterek alanların bakımı ve onarımı, çöp toplaması, çevre temizliği, bahçe bakımı ve güvenliği sağlanması site malikleri tarafından karşılanmaktadır. Bu durum, belediye hizmetlerinin daha düşük maliyetli olmasına da olanak sağlamaktadır.

Toplumumuzda giderek yaygınlaşan ahlakî çöküntünün, mahalle anlayışının yeniden tesis edilmesiyle giderilebileceği düşünülebilir; ancak ahlakî erozyon, yaşam alanlarının yeniden düzenlenmesiyle önlenemez. Önemli olan küçük yaşlarda verilen eğitimi. Eğer bir insan, küçük yaşta ahlakî gelişimi konusunda önce aileden, ardından okul eğitimi sürecinde gerekli yönlendirmeleri alırsa mesele büyük ölçüde çözülebilir. Yaşam alanlarımızın değişmesi, ahlakî gelişimimize doğrudan katkı sağlamayacak; aksine geleneksel bir anlayışın yanlış yorumlanmasına yol açarak beklentilerimizin sükur tahayale uğamasına neden olacaktır. Mahalle olgusunu, birlikte yaşama anlayışını bir sonucu olarak görebiliriz. Günümüzde birlikte yaşama anlayışının gelişiminin en açık site yaşamı ile mümkün olabileceğini düşünmekteyiz.

Kırmızı halı da YAŞLANIR

79. Cannes Film Festivali'nin üçüncü gününde yarışımın ağır topu, İranlı Asghar Farhadi'nin "Paralel Hikâyeler" filmiydi. Parisli yazar Sylvie'nin (Isabelle Huppert), yeni romanı için dikizlediği karşı apartman-daki Pierre, (Vincent Cassel) kadının zihninde hem yeni romanının hem de bastırılmı arzularının merkezine oturuyordu. Cassel'in 1995'teki 'Nefret'e (La Haine) canlandığı öfkeli banliyö gençliği bugün yorgun, sertleşmiş yüzü arasında mesajlı, Cannes'te serması, ayasızca ciplak gözle okuttu. Demi Moore; gibi Cassel'de de yılları izi belirgin. Kırmızı halı, zamana geçiğini ve anı kıymetini bilmece sessize öğretiyordu.

Polonyalı yönetmen Paweł Pawlikowski'nin "Anavatan" filmi, Alman edebiyatının süperstarı Thomas Mann'ın Nazi sürgünü sonrası Almanya'ya dönüşünü anlatıyor. Senaryo güçlü, diğer filmlere göre avantajlı... Atlasında Kapı gili sırası tarih var. Jane Schoenbrun'un "Kamp Miasma'da Ergenekol, Cinsellik ve Ölümler" filmi, 1980'lerin beka'dı kamp korkusu estetiğinin bir canlandırmasıdır. Bana hiç hitap etmedi ama dün can çok bu film konuşuldu.

Akşamüstü Cannes'a 15 dakika mesafedeki Antibes, festivalin uzantısı gibi kurulmuş. Burada Picasso'nun içinde yaşadığı Girardin'de Satıno dururken; "Fitzgerald'in "Gececeler Güzeldir" romanına hayat veren "Eksantrik Hotel du Cap-Eden-Roc'daki kapalı davetler, festivalin asil sosyal trafiğinin bu görünmeyen Riviera koridorunda aktığını gösteriyor. Fitzgerald, "Muhtesem Gatsby"yi de bu bölgedeki yaşamdan ilhamla yazdı.

Düzgün Baba Ziyaretgahı tahrip edildi

Tuncel'in Nazimiye ilçesinde her yıl binlerce kişinin ziyaret ettiği önemli insan merkezlerinden Düzgün Baba Ziyaretgahı'nda "ayak izleri" olarak bilinen kutsal izanelere kazılarla tahrip edildi. Sıkayet sonrası soruşturma başlatılınca, biri muhtar 4 kişi şüpheli olarak tespit edildi. Köy muhtarları, haklarında yapılan idari işlem üzerine görevden uzaklaştırıldı.

Aşıyan Müzesinden ezgiler yükseliyor

Tarihi Fikret'in bir dönem yaşadığı Aşıyan Müzesi, pazar günü onun ve müzede izlen olan tüm sahifelerin bestelenmiş eserlerine ev sahipliği yapacak. Müzenin bahçesinde saat 15.00'te düzenlenecek "Aşıyan'da Fozar Korsarı"nda eserlerin hikâyeleri de dinleyicilere aktarılacak.

Gupi'nin eğlenceli dünyası

Gülsüm Özyıldırım çocuklara doğayı, dostluğu, merak ve keşfetmeyi anlatan eğlenceli hikâyeler... Doğan Çocuk etiketli yayımlanan "GUPİ" serisi, çocukları renkli ve hareketli bir dünyaya davet ediyor. Özyıldırım kaleme aldığı seri; mizah dolu anlatım, sıcak karakterleri ve eğlenceli maceralarıyla küçük okurlara keyifli bir okuma deneyimi sunuyor. Gupi'nin dünyasında bazen bir basket potası kırılıyor, bazen balkondaki sarımsak güncül hikâyeler anlatılıyor, bazense kaybolan bir batak kokusunu pesine düşüyor. Her kitapta çocukların hayal gücünü harekete geçiren yeni bir macera, yeni karakterler ve keşfedilecek yeni ayrıntılar yer alıyor.

● KÜLTÜR SANAT SERVİSİ

